

PARK VOJAŠKE ZGODOVINE

muzejsko in turistično središče

Willkommen
Welcome
Bienvenue
Benvenuti
Szervetettel
üdvözöljük
Dobrodošli

Slovenija

PARK
VOJAŠKE
ZGODOVINE
PIVKA

Park vojaške zgodovine je muzejsko turistično središče, umeščeno v kompleks starih pivških vojašnic. Vojašnice je zgradila Kraljevina Italija okrog leta 1930 za obrambo rapalske meje, v letih 1945–1991 pa je v njih domovala Jugoslovanska ljudska armada. Od leta 2004 se v kompleksu razvija Park vojaške zgodovine, ki je postal največji muzejski kompleks v Republiki Sloveniji in tudi eden največjih vojaškozgodovinskih kompleksov v tem delu Evrope.

Obiskovalcem je v Parku na ogled več pomembnih razstav in zbirk. Ključna je razstava o nastanku slovenske države in vojni za njeno samostojnost leta 1991, posebno zanimanje pa zbuja tudi tankovska, artilerijska in letalska zbirka ter podmornica kot eden največjih in po mnenju mnogih obiskovalcev tudi najatraktivnejši eksponat Parka vojaške zgodovine.

RAZSTAVE IN ZBIRKE

Komanda

Pred vhodom v objekt Komanda stoji spomenik, ki priča o dogodku, zaradi katerega se je ta vojašnica vpisala v nacionalno vojaško zgodovino. Dne 26. junija 1991, na t. i. »dan prej«, so namreč iz te vojašnice na ceste zapeljali prvi tanki jugoslovanske armade in s tem začeli agresijo na pravkar osamosvojeno Republiko Slovenijo.

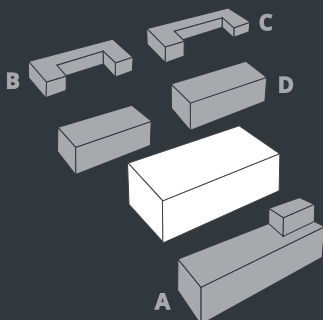
Ali ste vedeli?

Kompleks starih pivških vojašnic je bil po odhodu Jugoslovanske ljudske armade leta 1991 popolnoma opuščen in opustošen.

Komanda

Komanda je nekdanji poveljniški objekt vojašnice, kjer se danes v pritličju nahajajo informacijski center Parka vojaške zgodovine, muzejska trgovina in restavracija.

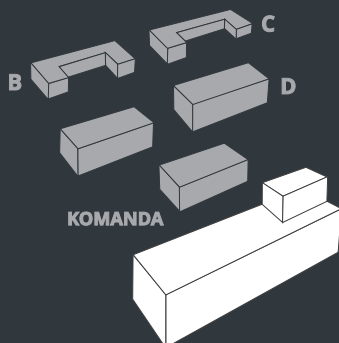
Stopnišče krasí razstava vojaških topografskih kart slovenskega ozemlja v 20. stoletju, zgornji prostori pa so namenjeni razstavi o vojaškem transportu med prvo svetovno vojno na slovenskem ozemlju, ter edinstveni razstavi o razvoju lokostrelstva skozi zgodovino. Stalne razstave zaokrožuje razstava Do pekla in nazaj, ki predstavlja zgodbo padlih zavezniških letal med drugo svetovno vojno na slovenskem ozemlju ter njihovo reševanje s strani domačinov in partizanov. V Komandi najdete tudi občasne in gostujoče razstave.

Ali ste vedeli?

Prvi vojaški muzej je bil v pivških vojašnicah ustanovljen že aprila 1941. Kot italijanski vojak ga je vodil Tržačan Diego de Henriquez, ki je kasneje postal svetovno znani zbiralec.

Paviljon A

Pot v samostojnost

Razstava Pot v samostojnost prikazuje potek osamosvajanja Republike Slovenije s poudarkom na osamosvojitveni vojni leta 1991.

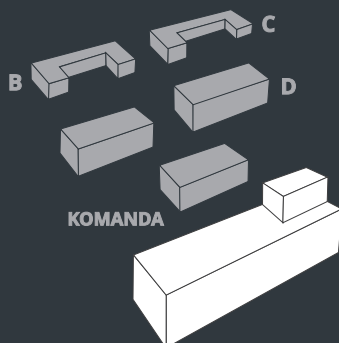
Razstava v osnovnih obrisih predstavi t. i. »drugo Jugoslavijo« oziroma socialistično Jugoslavijo ali Titovo Jugoslavijo kot federativno državo, ki je v Socialistični republiki Sloveniji zajemala veliko večino slovenskega nacionalnega ozemlja. Poleg Tita je bila glavna vez jugoslovanske federacije Jugoslovanska ljudska armada (JLA), ki je imela izredno velik vpliv na razvoj države in njeno ureditev. V 80. letih 20. stoletja se je njena osnovna naloga preoblikovala iz obrambe pred zunanjim sovražnikom v obrambo pred notranjim sovražnikom. Zaradi omejevanja nacionalnega razvoja in grobega kršenja človekovih pravic je večina Slovencev Jugoslavijo vse bolj doživljala kot neznosno breme.

S padcem Berlinskega zidu in z demokratičnimi spremembami v vzhodni Evropi se je tudi v Sloveniji sprožila neustavljiva želja po demokraciji in večji samostojnosti, kar je po zmagi demokratične opozicije na prvih svobodnih volitvah aprila 1990 pripeljalo do plebiscita o samostojnosti Republike Slovenije 23. 12. 1990. Na njem se je kar 88,5 % volilnih upravičencev izreklo za samostojno in neodvisno Republiko Slovenijo. Čez šest mesecev je v skladu z referendumsko voljo slovenski parlament razglasil samostojnost, čemur je sledila brutalna vojaška intervencija jugoslovanske armade, ki pa jo je zlomil odločen odpor slovenskih oboroženih sil teritorialne obrambe in milice. Poražena jugoslovanska armada se je umaknila v vojašnice in konec oktobra 1991, štiri mesece po začetku vojne, dokončno zapustila območje Republike Slovenije, ki je šele tako lahko polno zaživela kot suverena država. Razstava omogoča, da obiskovalec podoživi vojno dogajanje v neposrednem stiku z nekaterimi pomembnimi eksponati iz tistega obdobja. V scensko postavitev prodora jugoslovanske enote so tako vključeni letalo MiG-21, tank M-84 in oklepni vozili BVP ter BTR. Pomembni »relikviji« vojne '91 sta še helikopter Gazela z oznako TO-001 Velenje kot prvo zračno plovilo, kateremu je uspelo pobegniti iz jugoslovanskega vojnega letalstva, in tank T-55 kot del tankovske enote, ki je ravno iz pivške vojašnice prva začela agresijo jugoslovanske vojske. Med atraktivnimi oklepnimi vozili velja omeniti še serijo vozil BOV, ki so jih izdelovali v mariborski tovarni TAM in so bila udeležena v različnih spopadih, tank PT-76 in poveljniško vozilo MT-LBu. Pomembno vlogo milice simbolno označuje vozilo specialne enote milice BOV M-86, na pomen slovenskih gasilcev opozarja operativno vozilo gasilcev iz Mokronoga, poklon zdravstvenemu osebju pa predstavlja vozilo Mercedes-Benz 230 BINZ.

Paviljon A

Podmorničarstvo Jugoslavije in podmornica P-913 Zeta

Devetnajst metrov dolga in 76 ton težka podmornica P-913 Zeta spada med t. i. žepne oziroma diverzantske podmornice razreda Una. V 80. letih so v vojni mornarici SFRJ prišli do zaključka, da večje podmornice niso primerne za izvajanje vrste nalog v Jadranskem morju zaradi njegovih specifičnih značilnosti, obenem pa so iskali bolj ekonomičen način povečanja podmorniške flote. Do leta 1989 je bilo v Splitu izdelanih šest žepnih podmornic, ki so jih poimenovali po rekah iz vsake republike SFRJ. Razstavljena podmornica nosi ime po črnogorski reki Zeti, ob splovitvi pa ji je bila botra črnogorska občina Nikšić. Osnovno posadko so sestavljali štirje člani, prevažala pa je lahko do šest podmorniških diverzantov. Podmornica P-913 Zeta predstavlja izjemen primer vojaške tehnične dediščine, pri njenem razvoju pa so v precejšnjem

deležu sodelovali tudi slovenski strokovnjaki in slovenska industrija. Poleg tehničnega spomenika predstavlja podmornica P-913 Zeta tudi spomenik generacijam slovenskih podmorničarjev, ki so bili v jugoslovanski vojni mornarici nadpovprečno zastopani.

Podmornica je v Park vojaške zgodovine prišla leta 2011 kot darilo Republike Črne gore po velikem prizadevanju članov društva Podmorničar, ki združuje nekdanje slovenske podmorničarje.

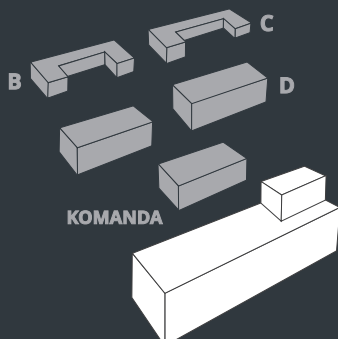
Posebna razstava, ki obdaja podmornico, prikazuje življenje in delo podmorničarjev. Z zanimivimi eksponati, fotografijami in zgodbami podmorničarjev predstavi zgodovino podmorničarstva na vzhodni jadranski obali ter večini obiskovalcev nepoznane podrobnosti podmorničarskega življenja. Razstavo je pripravil Pomorski muzej »Sergej Mašera« iz Pirana.

Ali ste vedeli?

Vsaka izmed 6 jugoslovanskih diverzantskih podmornic je nosila ime ene reke iz vsake republike nekdanje SFRJ. Te so bile Una, Tisa, Zeta, Soča, Kupa (Kolpa) in Vardar.

Paviljon A

Zbirka vozil

Tretji sklop v paviljonu A je zbirka vojaških vozil različnih zvrsti in tipov, skupno vsem je le to, da jih je uporabljala Jugoslovanska ljudska armada. Vojaška vozila so bila vedno odraz največjih tehničnih dosežkov svoje dobe, zato so vedno zbujala zanimanje pa tudi strahospoštovanje. V zbirko sta uvrščeni dve letali, in sicer dva ameriška reaktivna lovca Thunderjet in Sabre, ki sta prišla v Jugoslavijo z ameriško vojaško pomočjo v 50. letih 20. stoletja. V zbirki sta tudi dva tanka, sovjetski T-72 in njegova jugoslovanska različica M-84, ki predstavlja največji uspeh jugoslovanske vojaške industrije.

Ali ste vedeli?

Pri izdelavi tanka M-84 je sodelovalo več kot 1200 jugoslovanskih podjetij, med njimi so bila tudi številna slovenska, pomembno vlogo sta imeli predvsem Iskra Elektrooptika (današnja Fotona) in Železarna Ravne.

Sovjetska samovozna havbica 2S1 Gvozdika predstavlja enega najuspešnejših primerkov samovozne artilerije iz obdobja hladne vojne.

Samovozna protiletalska artilerija je v zbirki zastopana s sovjetskim sistemom ZSU-57 57 mm in češkoslovaškim sistemom Praga M53/59 30 mm, bolj znanim pod imenom »Ješterka«.

Bojno vozilo pehote BVP M-80A je še vedno v uporabi v vseh državah nekdanje Jugoslavije, v omejenem obsegu tudi v Slovenski vojski.

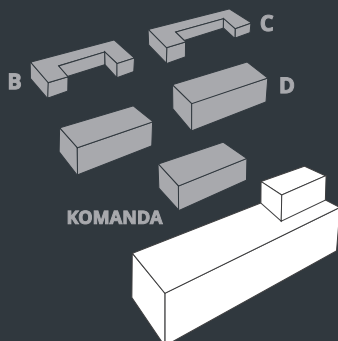
V zbirki pa izstopata še sovjetski rovokopač BTM-3 in tankovski simulator na osnovi tanka T-55, ki obiskovalcem omogoča vpogled v notranjost tanka in delovni prostor posadke.

Ali ste vedeli?

Jugoslavija je bila ena redkih držav, ki je v času hladne vojne uporabljala tako sodobno ameriško kot sovjetsko oborožitev. Istočasno so bila v uporabi sovjetska letala MiG-21 in ameriški sabri ter sovjetski tanki T-55 in ameriški M47.

Paviljon A

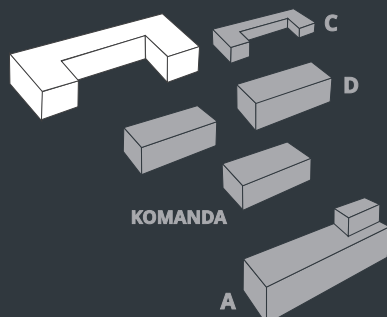
Simulator letenja z letalom MiG-21

MiG-21 je eno izmed najbolj razširjenih lovsko-prestrezniških vojaških letal. Izdelanih je bilo več kot 15.000 primerkov v 15 izpeljankah. Sam razvoj letala se je pričel v petdesetih letih prejšnjega stoletja, prvi prototip pa je vzletel leta 1955. Poleg Sovjetske zveze je letala MiG-21 uporabljalo več kot 30 držav, med njimi tudi Jugoslavija. V sestavi vojaškega jugoslovanskega letalstva je bilo skupno 261 letal MiG-21 v desetih različicah.

Obiskovalci Parka vojaške zgodovine se lahko preizkusijo na simulatorju letenja z letalom MiG-21, ki ga je razvilo podjetje AFormX. Uporabnik sedi v original sedežu in upravlja s pravimi inštrumenti letala MiG-21bis. Simulator pri svojem delovanju uporablja tehnologijo virtualne resničnosti, ki omogoči uporabniku 360-stopinjski pregled nad kabino in okolico.

Paviljon B

Razstava partizanskih tankovskih enot

Paviljon B zajema povečini tanke in druga oklepna vozila ter orožje, ki izvirajo iz druge svetovne vojne. Že v prvem prostoru sta na ogled dva tanka Stuart, in sicer starejša različica M3A1 in nekoliko mlajša različica M3A3. Oba sta dragocen spomin na 1. partizansko tankovsko brigado, ki so jo izurili in opremili zahodni zavezniki, v

uporabi pa je med drugim imela tudi britansko transportno vozilo Bren Carrier. Partizani so ob koncu vojne med drugim uporabljali tudi ameriško samovozno havbico

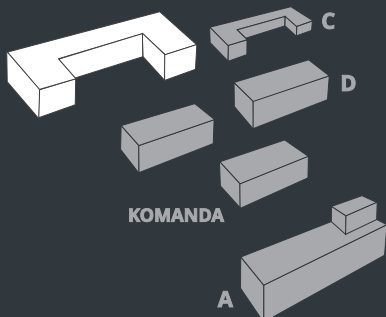
M7 Priest ter legendarni ameriški motocikel Harley-Davidson WLA. Sovjetski tank T-34/85 je najbolj znan tank vzhodne fronte, v razstavi pa simbolizira 2. tankovsko brigado, ki so jo za razliko od 1. tankovske brigade opremili in izurili v Sovjetski zvezi.

Ali ste vedeli?

Ameriški lahki tank M3A1 Stuart je danes najstarejše oklepno vozilo v Sloveniji. Izdelan je bil leta 1942.

Paviljon B

Oklep svobode

Razstava Oklep svobode združuje oklepna vozila pa tudi orožje in opremo, ki so v Jugoslavijo prišli iz Združenih držav Amerike v 50. letih 20. stoletja kot vojaška pomoč po sporu Tito – Stalin, zaradi katerega je bila Jugoslavija izključena iz bloka komunističnih držav, vezanih na Sovjetsko zvezo. Razstava združuje nekaj najdragocenejših oklepnikov Parka vojaške zgodovine iz obdobja druge svetovne vojne, kot so tank M4A3 Sherman, samovozni top M36 Jackson, oklepna avtomobila M3 Scout Car in M8 Greyhound ter povojni ameriški tank M47 Patton, ki je tudi najtežji tank v zbirki Parka vojaške zgodovine.

Ali ste vedeli?

M47 Patton ni samo najtežji tank v tankovsko-artilerijski zbirki, temveč je tudi rekorder po porabi goriva. Povprečno namreč na 100 prevoženih km porabi kar 700 l visokooktanskega goriva.

Simulator letenja z letalom Supermarine Spitfire

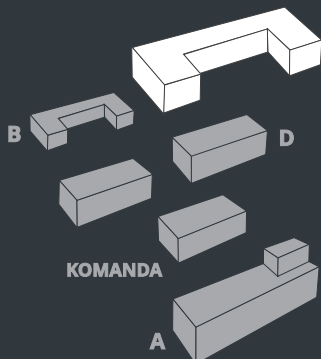
Spitfire je eno najbolj znanih, najlepših in slavnih letal vseh časov, v zgodovino pa se je zapisal kot zmagovalec bitke za Britanijo. Lovsko letalo Supermarine Spitfire F.IX s serijsko oznako MJ116, katerega Merlinov motor in razbitine so na ogled v Parku vojaške zgodovine je bilo del 73. eskadrilje zračnih sil Združenega kraljestva.

18. septembra 1944 je skupina te eskadrilje izvedla napad na nemško vojaško infrastrukturo v okolici Ljubljane, pri čemer je bilo letalo zadeto iz nemške strani in je strmoglavilo na barjansko zemljišče ob Ižanski cesti. Pilotiral ga je Peter J. Clark, ki je iz letala s padalom uspešno odskočil. Izkopavanje ostankov, ki je potekalo med 19. in 27. avgustom 2019, je izvedla ekipa Arheološkega raziskovalnega konzorcija za Ljubljano. Skupno je bilo evidentiranih več kot 150 ostankov letala.

Pri novem simulatorju Spitfire IX, ki ga je razvilo podjetje AFormX, obiskovalec vstopi v repliko kabine letala, kjer upravlja s krmili. Simulator pri svojem delovanju uporablja tehnologijo virtualne resničnosti, ki omogoči uporabniku 360-stopinjski pregled nad kabino in okolico. Pilot lahko pogleda skozi okna na obeh straneh, pri čemer slika na VR-očalih sledi premikom glave. S pogledom lahko preveri gibanje krmil v kabini, se skloni bliže instrumentom, da razloči kazalce in številke, s pogledom čez ramo preveri, če so krila še na mestu, ali pa med preletom opazuje okolico.

Paviljon C

Paviljon C je posvečen artileriji – kraljici bojišča, kot so jo včasih imenovali. Zbirka zajema nekaj izjemno atraktivnih artilerijskih orožij. V prvem prostoru srečamo dva topova Bofors 40 mm, in sicer britansko in ameriško licenčno izpeljanko iz druge svetovne vojne.

Protiletalski topovi so zastopani še s tremi različicami jugoslovanskih topov M55 20/3 20 mm ter z nemškima topovoma Flak 30 in Flak 38. Najznamenitejši v tej kategoriji je vsekakor legendarni nemški Flak 37 88 mm, ki predstavlja eno najboljših artilerijskih orožij druge svetovne vojne.

Ali ste vedeli?

Ameriška havbica M1 »Long Tom« tehta kar 14 ton, posadka pa je štela 16 ljudi. Maksimalni domet je znašal več kot 23 km.

Sovjetski SU-100 je dragocen primerek »lovca na tanke«, težka artilerija pa je zastopana z ameriško havbico M1 »Long Tom« 155 mm. Na ogled sta tudi dve ameriški vozili za vleko topov, in sicer polgoseničar M5/M5A1 in vlečni traktor M5 HST. Sovjetsko artilerijo iz druge svetovne vojne zastopata havbica ML-20 152 mm in znameniti ZIS-3 76,2 mm, od jugoslovanskega topništva pa sta predstavljena gorski top M-48B1 76,2 mm ter večcevni raketomet M-63 Plamen 128 mm.

Paviljon C zaključujeta jugoslovansko šolsko letalo Soko 522 in UTVA Aero 3.

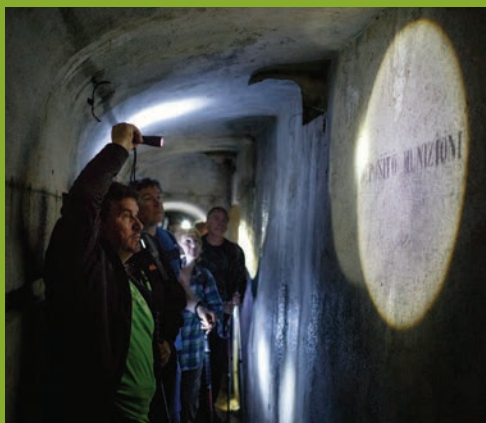

Ali ste vedeli?

Letalo Soko 522 je za slovensko zgodovino zelo pomembno, saj je skupina inženirjev in letalskih strokovnjakov, ki so ga projektirali, delovala pod vodstvom slovenskega inženirja Iva Šoštariča.

OSTALA PONUDBA

Pohodništvo

UTRDBA ALPSKEGA ZIDU NA PRIMOŽU IN KROŽNA POT VOJAŠKE ZGODOVINE

V ponudbo Parka vojaške zgodovine je vključena tudi utrdba Alpskega zidu na Primožu. Alpski zid je bil utrdbeni sistem, ki ga je italijanska vojska gradila ob vsej kopenski meji v obdobju med prvo in drugo svetovno vojno.

Do utrdbе vodi urejena tematsko-učna pot. Ta povezuje Park vojaške zgodovine, nekdanji vojaški poligon na Koti 110 (613 m) in hrib Primož (718 m).

Na Koti 110 so med prvo svetovno vojno zgradili sistem strelskih jarkov in izkopali kaverno z

namenom usposabljanja enot, ki so se pripravljale za boj na soškem bojišču. Mogočna podzemna topniška utrdba na Primožu je bila poveljniška utrdba skupine utrdb okrog Pivke. Ob poti je postavljenih 5 večjih in 5 manjših informativnih tabel o naravnih, kulturnih in zgodovinskih zanimivostih Pivške kotline. Z vodnikom se lahko sprehodite tudi v notranjost podzemne utrdbe in si ogledate 500 m podzemnih rogov ter notranje prostore utrdbe.

Krožna pot vojaške zgodovine povezuje Park vojaške zgodovine, italijansko podzemno utrdbo na Primožu, Šilentabor nad Zagorjem, kjer je bil ob koncu srednjega veka zgrajen največji utrdbeni sistem na Slovenskem, in turistično vas Narin. Celotno pot boste prehodili v štirih urah, lahko pa jo prilagodite vašim zmožnostim in času.

Muzejska trgovina Magazin

Muzejska trgovina, ki se nahaja v objektu Komanda, na vstopni točki v muzejsko središče, je v vsesplošno veselje obiskovalcev dobro založena. V njej je poleg spominkov in lokalnih izdelkov tudi pestra ponudba knjig, pozornost pa pritegnejo zlasti militarije, odpisana vojaška oprema in tudi razne makete ter modeli vojaških vozil.

Postajališče za avtodome

V Parku vojaške zgodovine je vsem obiskovalcem na uporabo parkirišče za avtodome z vso urejeno infrastrukturo in prijetno okolico, ki navdušuje obiskovalce za izletniške potepe in raziskovanje Zelenega krasa.

Električna polnilnica

V kompleksu Parka vojaške zgodovine se nahaja polnilna postaja za električna vozila, na kateri lahko uporabniki električnih vozil le-ta brezplačno napolnijo.

DOGODKI

Festival vojaške zgodovine

V okviru Parka vojaške zgodovine poteka vsakoletni Festival vojaške zgodovine, ki se odvija v tretjem septembrskem tednu. Gre za osrednji dogodek leta v Parku, za glavni turistični dogodek v občini Pivka ter za največji vojaškozgodovinski in ponazoritveni dogodek v nacionalnem merilu. Vsakoletna uspešnost ter obiskanost Festivala vojaške zgodovine potrjujeta, da gre za uveljavljeno prireditev, ki s svojo tematiko in naborom dogodkov v Pivko privablja obiskovalce iz vse države pa tudi izven slovenskih meja.

Ostali tradicionalni dogodki Parka

Nabor tradicionalnih dogodkov Parka vojaške zgodovine poleg Festivala vojaške zgodovine kot osrednjega letnega dogodka pomembno dopolnjujejo tudi vsakoletni tematski vikendi. Aprila se v Parku vojaške zgodovine odvija Podmorničarski vikend, v okviru katerega nekdanji podmorničarji obiskovalcem iz prve roke razkrivajo skrivnosti življenja in dela na podmornicah. V začetku maja se lahko obiskovalci udeležijo Pohoda po Krožni poti vojaške zgodovine, ki jih vodi po sledih bogate vojaškozgodovinske dediščine. Konec maja serijo tematskih vikendov zaokroži še Tankovski vikend, kjer lahko obiskovalci prisostvujejo prikazu moči in mobilnosti vojaške oklepne tehnike.

**PARK
VOJAŠKE
ZGODOVINE**
PIVKA

Park vojaške zgodovine Pivka
Kolodvorska 51, 6257 Pivka

☎ 00386 (0)31 775 002

✉ info@parkvojaskezgodovine.si

🌐 www.parkvojaskezgodovine.si